

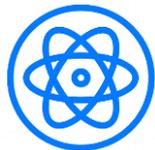

**MINISTRY OF HIGHER EDUCATION,
SCIENCE AND INNOVATIONS OF THE
REPUBLIC OF UZBEKISTAN**

BUKHARA STATE UNIVERSITY

**“ISSUES AND CHALLENGES OF MODERN
LINGUISTICS IN NEW UZBEKISTAN:
LINGUOCULTUROLOGICAL,
PRAGMALINGUISTIC,
NEUROPSYCHOLINGUISTIC AND
LINGUOFOLKLORISTIC APPROACHES”**

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC &
THEORETICAL CONFERENCE**

PKP|INDEX

BUKHARA -2024

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM,
FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

**“YANGI O‘ZBEKISTON TILSHUNOSLIGIDA
LINGVOKULTUROLOGIYA, PRAGMALINGVISTIKA,
NEYROPSIXOLINGVISTIKA VA LINGVOFOLKLORISTIKA
SOHALARINING DOLZARB MUAMMOLARI”**

(Filologiya fanlari doktori, professor R.R. Boboqalonov tavalludining 65 yilligiga bag' ishlanadi)

**XALQARO ILMIIY-NAZARIY ANJUMAN
MATERIALLAR TO‘PLAMI**

©Buxoro davlat universiteti
©Fransuz filologiyasi kafedrası

Buxoro-2024

UO'K 81'373

81.1-3

G 13

Yangi O'zbekiston tilshunosligida lingvokulturologiya, pragmalingvistika, neyropsixolingvistika va lingvofolkloristika sohalarining dolzarb muammolari (Filologiya fanlari doktori, professor R.R.Bobokalonov tavalludining 65 yilligiga bag'ishlanadi): maqola va tezislar to'plami, to'plovchi hamda nashrga tayyorlovchilar: O.O.Bobokalonov, N.B.Kuldasheva, N.N.Abdullayeva; Buxoro; "Durdona" nashriyoti, 2024 yil, 888 bet.

KBK 81.1-3

❖ Filologiya fanlari doktori (DSc), professor **R.R. Bobokalonov** umumiy tahriri asosida

Bosh muharrir:

O.O. Bobokalonov, f.f.f.d. (PhD), dotsent

Mas'ul muharrirlar:

M.H.Xamidova, f.f.f.d. (PhD), dotsent

M.M.Jo'rayeva, f.f.f.d. (PhD), dotsent

D.B.Narzullayeva, Fransuz filologiyasi kafedrası tadqiqotchisi

Texnik muharrirlar:

B.Q.Akramov, Fransuz filologiyasi kafedrası tadqiqotchisi

R.O.Bobokalonov, Fakultetlararo chet tillar kafedrası tadqiqotchisi

S.T.Temirov, Fransuz filologiyasi kafedrası ilmiy-texnik assistenti

Tahririyat manzili:

Buxoro davlat universiteti, M.Iqbol ko'chasi 11-uy

Tashkiliy qo'mita manzili:	Tashkiliy qo'mita mas'uli:
Buxoro davlat universiteti Buxoro shahar M.Iqbol ko'chasi 11-uy. Tel: (+998) 65 221-29-14 Fax: 8(365) 221-27-07 Elektron pochta manzili: buxdu_rektor@buxdu.uz	Fransuz filologiyasi kafedrası mudiri Bobokalonov Odilshoh Ostonovich Tel: (+998) 91 242-33-32 (+998) 97 304-33-32 Telegram ID: @OdilshohOstonovich Elektron pochta manzili: o.o.bobokalonov@buxdu.uz

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2024 yil 20-martdagi 76-son farmoyishining 1-ilovasi "2024 yilda xalqaro miqyosida o'tkaziladigan ilmiy va ilmiy-texnik tadbirlar rejasi"ga ko'ra anjuman o'tkazildi va chop etildi

ISBN 978-9943-6197-4-6

SUMMARY *** MUNDARIJA ***** СОДЕРЖАНИЕ**

<i>Avant-propos Foreword Vorwort Пролог Prefazione</i>	12
<i>Khamidov Obidjon Khafizovich. Entre France et Ouzbékistan, perspective de la coopération dans l’enseignement supérieur</i>	17
<i>Rasulov T.H. La persévérance dans la connaissance et le dévouement à l’éducation ouvrent les portes de l’avenir avec sagesse et érudition</i>	21
<i>Ataboyev N.B. The pursuit of knowledge, dedication to teaching, and unwavering commitment to academic excellence define the legacy of Bobokalonov Ramazon Rajabovich</i>	22
1-SHO‘BA. ZAMONAVIY TILSHUNOSLIK VA LINGVOMADANIYATSHUNOSLIK MASALALARI	23
<i>Alex Cormanski. Fondements linguistiques et culturels des jeux didactiques modernes</i>	24
<i>Bobokalonov O.O. Modern scientific research directions and perspectives of linguoculturology</i>	30
<i>Bobokalonov P.R. O‘zbekcha-fransuzcha kanonik modeli so‘z-gaplarning differentsiyasi</i>	39
<i>Bobokalonov R.R. & Istamova G.I. Substansial tilshunoslikda sodda gap qurilishi talqini</i>	45
<i>Davletov K.K. Fransuz tilida “peur” konseptiga kiruvchi fe’llar</i>	51
<i>Egamberdiyev J.J. & Egamberdiyeva I.A. Metaphor is a mirror of language, culture and spirituality</i>	56
<i>Fayzulloyev M.B. & Raximov M.M. “Yo‘l” konseptosferasining genezisi va rivoji</i>	64
<i>Khamidova M.H. Expression de métonymes dans des formes et des styles traditionnels</i>	68
<i>Hojiyeva G.S. & Abduraximova M.D. The role of art terminology in Linguistics</i>	74
<i>Hojiyeva G.S. & Shirinova G.L. Fransuz tilidagi iboralarning leksik-semantik xususiyatlari</i>	79
<i>Jo‘rayeva M.M. & Sodiqov M.S. Fransuz va o‘zbek tillari leksik tejankorlik hamda ortiqchalik xususiyatlari</i>	83
<i>Jo‘rayeva M.M. Fransuz gazeta sarlavhalarida intertekstuallik</i>	87
<i>Jo‘rayeva M.M. & Islomova S.Z. Fransuz gazeta sarlavhalarining asosiy turlari</i>	92
<i>Jumayeva D.M. Radiojurnalistikada axboriy janrning lingvistik tasnifi</i>	97
<i>Juraeva N.Sh. & Akhmadova Sh.O. The phenomenon of taboo in French linguistics</i>	101
<i>Juraeva N.Sh. & Khamidova O.H. The phenomenon of dysphemism in French linguistics</i>	106
<i>Juraeva N.Sh. & Rakhmatova F.A. Semantic features of euphemisms in French</i>	111
<i>Kamolova S.J. Le caractère lexicque et sémantique des noms propres français</i>	116
<i>Koci B. & Bobokalonov O.O. Les fondements et les évolutions de la linguistique française: perspectives historiques, géographiques et contemporaines</i>	122
<i>Ламифова К. Трактовка категории побудительной модальности в разно-системных языках</i>	126
<i>Mamadaliyev A. Exploring the role of language in shaping cultural identity: a linguoculturological perspective</i>	133
<i>Nakhracheva G.L. Verbal metaphors of pain in the Ob-Ugric languages</i>	141
<i>Narzoullaeva D.B. & Fayzoullaeva M.I. Histoire de la recherche théolinguistique</i>	150
<i>Narzoullaeva D.B. & Narzoullaeva N.N. Développement de la théolinguistique en Occident</i>	154
<i>Nasimova F.S. Lexical-semantic characteristics of French culinary terms</i>	159
<i>Nasimova F. & Ahmadov Q. Tilshunoslik yangi sohalariga oid dolzarb muammolar tahlili</i>	164
<i>Nasimova F.S. & Haydarova N.J. Fransuz va o‘zbek tillarida pazandachilik terminlari ishlatilishining leksik-semantik usullari</i>	169
<i>Nishonov F.P. Rus va slavyan antroponimlarining milliy – madaniy qirralari</i>	173
<i>Sanoqulov J.X. Zamonaviy tilshunoslik multimadaniy muhitining fransuz nutqidagi ta’sir ko‘lami</i>	177
<i>Sanakulov H.Kh. Évolution sémantique des termes psychologiques en français au cours des dernières décennies</i>	185

<i>Sayfullayev B.N. & Abdusalomova M.A.</i> O‘zbek va fransuz tillarida so‘roq gaplarning yasalishi va o‘zlashtirmalik xossalari.....	194
<i>Sayfullayev B.N. & Isroilova X.N.</i> O‘zbek va fransuz tillari ot so‘z birikmali gap va o‘zlashtirmalik xossalari....	198
<i>Sayfullayeva R.R.</i> Milliy tilimizni yuksaltirish davri	203
<i>Sodiqov M.S.</i> Fransuz va o‘zbek tillarida tejamkorlik va ortiqchalikning ifodalanishi.....	208
<i>Tairova M.Kh. & Hakimov B.S.</i> Caractéristiques sémantiques des termes pharmaceutiques en langues russe et français.....	212
<i>Teshaeva D.</i> Linguistic and cultural challenges in the field of linguoculturology in contemporary Uzbekistan.....	217
<i>To‘yboeva Sh. R. & Normurotova F.O‘.</i> Qiyosiy tillar kesimida ko‘plik kategoriyasining badiiy kontekstda namoyon bo‘lishi.....	220
<i>Turgunbaeva G.T.</i> Analyzing gastronomic tourism terms and conditions.....	226
<i>Умурзакова Ш.Г.</i> Направления современной лингвистики: язык и культура.....	232
<i>Usmonova N.S.</i> Fransuz an‘analarida “Vodiy nilufari - le muguet de mai”ning madaniy-tarixiy timsoli.....	236
<i>Valieva N.Z</i> Linguocultureme as a fundamental concept in Linguoculturology (on the material of English, Russian and Uzbek languages).....	242
<i>Xamidova M.H.&Maxmudova L.T.</i> Fransuz va o‘zbek tillarida meteorologik so‘z hamda iboralar semantikasi...246	246
<i>Xamidova M.H.& O‘ralova F.I.</i> Fransuz tilida fe‘l kategoriyasi morfologik xususiyatlari.....	251
<i>Xolova Sh.D. & Rahmatova M.H.</i> Salbiy emotiv frazemalar tarjimasida lingvomadaniy xususiyatlar.....	255
<i>Xusinova Sh.X.</i> Sociocultural significance and communicative function of nicknames in the English language...259	259
<i>Yakubov J.A.</i> Ayollar nutqidagi “va‘da berish” leksemasi tarjimada ifodalanishining funksional semantik xususiyatlari	264
<i>Yang Bai (Ян Бай)</i> Анализ национально-культурных особенностей фразеологизмов с компонентом-лошадью в китайском языке.....	269
<i>Yaxshiboev M.D.</i> Siyosiy lingvistikaning rivojlanish bosqichlari.....	275
<i>Zokirova D.M., Djumabaeva M.A. & Salimova M.S.</i> Cognitive linguistics and Concept.....	280
<i>O‘rinboeva G.D.</i> Turli tizimli tillarda so‘z fonologik strukturasi xususiyatlari qiyosiy tadqiqi (ingliz va o‘zbek tillari misolida).....	286
2-SHO‘BA. NEYROPSIXOLINGVISTIKA VA PRAGMALINGVISTIKA DOIRASIDAGI ILMIY IZLANISHLAR.....	292
<i>Akramov B.Q. & Abdullayeva A.U.</i> Interprétation sociale du lexique français des marchés et des processus commerciaux.....	293
<i>Akramov B.Q. & Muhidov A.Sh.</i> Caractéristiques étymologiques de la terminologie commerciale en français.....	300
<i>Adizova O.I. & Gulyamova R.K.</i> Fransuz tilida “fidélité” (sadoqat) termini ishtirokidagi iboralarning leksik-semantik tahlili.....	307
<i>Adizova O.I. & Rahmatova Z.M.</i> Fransuz tilida sifatlarning grammatik kategoriyalari.....	313
<i>Alimova S.S.</i> Murojaat shakli sifatida qo‘llaniluvchi turdosh otlarning pragmatik aspekti.....	318
<i>Asadov T.H.</i> Etnofrazemalar lingvokulturologiyaning obyekt sifatida.....	322
<i>Asronova M.M.</i> The importance of determining the individuality of discourse or the topic area of discourse.....	329
<i>Axmedov Sh.I.</i> The emergence of the term neologism and its various forms.....	335
<i>Ахунжонова Х.А. & Бурхонова Г.Г.</i> Особенности способов образования медицинских терминов на основе латинского языка.....	339
<i>Bobokalonov O.O., Suvonova M.G‘ & Madiyorova Ch.Z.</i> Approche cognitive de la sémantique des termes psychologiques en français.....	347
<i>Bobokalonov R.O.</i> Pragmatic analysis of medical terminology in French and Uzbek languages.....	356
<i>Bobokalonov R.R.</i> Imo-ishora tizimi va tana tili modeli.....	365

<i>Bobokalonov R.R. & Bobokalonov P.R. Role of smiling in interpersonal relationships, smiling and laughter symptoms.....</i>	373
<i>Bobokalonov R. & Klimentova Z. Neuropsycholinguistic problems of semantic-functionally formed speeches.....</i>	381
<i>Bobokalonov R.R. & Saidova O.S. Neuropsycholinguistics: motivational competence in the prevention of stroke in charismatic individuals.....</i>	388
<i>Ergasheva G.I. & Mahmudova R.Z. Neyrolingvistikaning jamiyatimiz taraqqiyotidagi tutgan o‘rni.....</i>	393
<i>Фарходова М. Психолингвистическая характеристика основных особенностей французского дискурса моды.....</i>	398
<i>Jabbarova M.X. & Rahimova M.F. Ayol obrazidagi paradigmatic munosabatlar.....</i>	403
<i>Жунусова Ж.Н. Современные двуязычные словари коммуникативной направленности в аспекте прагмалингвистики.....</i>	409
<i>Jo‘rayeva M.M. & Kenjayeva O.F. Kognitiv tilshunoslikning nazariy asoslari va metodlari.....</i>	414
<i>Jo‘rayeva M. & Baxtibayeva A. Reklama matnlarining fransuz tilidan o‘zbek tiliga tarjimasidagi jozibadorlik.....</i>	421
<i>Kamolova S.J. Utilisation des noms personnels et recherché intentionale du sens éponymique.....</i>	425
<i>Narzoullaeva D.B. & Sharipboyeva D.B. Exploration des traductions du Coran: Étude scientifique, impact culturel et historique.....</i>	430
<i>Nasimova F.S. & G‘aipova G.X. Fransuz gastronomik terminosferasining o‘ziga xos xususiyatlari.....</i>	435
<i>Nasibboyeva M. Extralinguistic factors of economic vocabulary development: linguistic and cultural aspect.....</i>	440
<i>Rustamova F.I. & Kuchimova K.Y. Diskurs, nutq va astronomik terminlar talqini.....</i>	446
<i>Ro‘ziyev Y.B. Nemis adabiy tilida o‘zlashtirma nutq.....</i>	451
<i>Sobirova D.R. Functional-pragmatic characteristics and classification of advertising.....</i>	455
<i>Xamidova M.H. & O‘ktamova G.X. Fransuz tilida vaqt tushunchasining leksik ifodalanishi.....</i>	461
<i>Xamidova M.H. & Nusratilloeva D.Z. Fransuz tilida minnatdorchilik konsepti va modallik kategoriyasida ifodalanishi.....</i>	465
<i>Хаятова Н.И. & Бекмуродова С.Ш. Характерные черты сленга: сленг в смс и грамматические средства выражения.....</i>	469
<i>Xolova Sh.D. & Mahmudova D.O. Ijobiy emotiv frazemalar: komponentlar tarkibi va tahlili.....</i>	480
<i>Shahabitdinova Sh.H. & Davlatova H.U. Muloqotda gender xususiyatlarining aks etishi.....</i>	484
3-SHO‘BA. ZAMONAVIY ADABIYOTSHUNOSLIK VA LINGVOFOLKLORISTIKA TADQIQOTLARI.....	489
<i>Abdullayeva N.N & Yakubova A.O. Caractéristiques nationales des proverbes français.....</i>	490
<i>Абдуллаева Н. & Мухамадова Г. Французская культура: пословицы, с благополучия к искусству жизни.....</i>	495
<i>Абдуллаева Н. & Тешаева М. Тематические сходства узбекских и французских пословиц.....</i>	500
<i>Adizova O.I. Fransuz folklorshunosligida bolalar o‘yinlarining o‘ziga xos xususiyati.....</i>	505
<i>Adizova O.I. & Jumaboyev Z.R. Maqollar va ularning kelib chiqish tarixi.....</i>	509
<i>Adizova O.I. & Qodirova G.S. Xalq epik janrida afsonalarning o‘rni.....</i>	514
<i>Adizova O.I. & Sharipova M.V. Tarixiy va zamonaviy asarlarning yaratilish tarixi va til xususiyatlari.....</i>	518
<i>Akramov B.Q. & Zaripov J.A. Caractéristiques linguistiques des terminologiques commerciaux français.....</i>	523
<i>Arziqulova X.A. & Kodirova D.M. Muhabbati rad etilgan Fedra.....</i>	529
<i>Bakaeva M.K. & Salimova H. Teodor Drayzerning “Amerika fojiasi” romanida ona obrazini yaratishda qo‘llangan uslubiy vositalar.....</i>	534
<i>Bobokalonov O.O., Akhmatova N.A. & Khayrullayeva S.A. Représentation symbolique des phytonymes dans les titres des œuvres françaises en prose.....</i>	538
<i>Haydarova N. Baxtin qarashlarida interdiskursivlik kategoriyasining o‘ziga xos xususiyatlari.....</i>	547
<i>Инамова М.Т. Способы презентации фразеологического материала в процессе изучения английского языка студентами первого курса филологических факультетов.....</i>	550

<i>Ikromova L. & Rajabova Z.</i> Fransuz tilida maqol va matallarning asl hamda ko‘chma ma’nolarda ifodalanishi.....	558
<i>Jo‘rayeva M.M. & Matyakubov O.Q.</i> Fransuz va o‘zbek ertaklarida naqlarning strukturasi «mumkinlik-shart» modallik kategoriyasining xususiyati.....	563
<i>Jo‘rayeva M.M. & Zokirova M.B.</i> Yozma matbuotda sarlavhalarning roli va ahamiyati.....	571
<i>Juraeva M.M. & Bafojev Ch.</i> Représentations culturelles et symboliques des modalités dans les contes de fées français.....	577
<i>Karimova Z.U.</i> Do‘stlik konsepti bilan ifodalangan maqollarda moddiy talqini	586
<i>Kenjayeva O.F.</i> O‘zbek adabiyotida ertak va masal janrlarining rivojlanishi va modallik xususiyatlari.....	590
<i>Latifova M.Y.</i> O‘zbek tilida erkin o‘xshatishlarning ayrim xususiyatlari	595
<i>Majidova L.B.</i> Phytonymes ensorcelés, plantes comme silhouettes littéraires dans les contes magiques.....	600
<i>Matyakubov O.Q.</i> Rôle des contes de fées sur différents sujets dans le développement spirituel des enfants.....	607
<i>Mirzoyeva Y.</i> “Haqiqatmi yoki badiiy to‘qima” yoxud qadim xalqlar yuksak madaniyati yo‘g‘rilgan asar.....	615
<i>Nuriddinova N.N. & Sayfullayeva N.N.</i> O‘zbek xalqining chin do‘sti, tarjimon va shoir A. Faynbergning nazariy qarashlari	620
<i>Otajanova L.O.</i> Tarixiy koloritni ifodalashda allyuziyaning uslubiy figura sifatida tarjimada saqlanishi.....	625
<i>Ochilov N.S.</i> Oskar Uayld “Dorian Grey surati” asarining o‘zbek tarjimoni mahorati.....	629
<i>Ochilov U.S.</i> Exploring the magical elements in “Doctor Sleep” and “The Shining” by S.King.....	634
<i>Панченко Л.Н.</i> Лесная женщина Тәнварпĕква – персонаж мансийского фольклора.....	639
<i>Rasulova M.M.</i> Narrativa di “Oceano-mare” di Alessandro Baricco	648
<i>Rustamova F. & Najmiddinova N.</i> Ertak xalq og‘zaki badiiy ijodining eng qadimiy namunasi.....	653
<i>Рузметова Г.</i> Порядок слов в предложении французской литературной сказки.....	657
<i>To‘yboeva Sh.R. & Jo‘raqulova N.X.</i> Badiiy asarlar tarjimasida inversiyaning ifodalanishi	661
<i>Ульрих Т.М.</i> Этнографизм романа Ю.Н. Шестилова «откровения кралатого пастора».....	666
<i>Xayriddinova M.F.</i> Onore de Balzakning “Gorio ota” asarida “ota” obrazining berilishi	673
<i>Шаронов А. & Шаронова Е.</i> Космология и философия эрзянского мифа о сотворении мира.....	679
<i>Шаронова Е., Савонина Н.</i> Эпико-героический образ в эрзянском эпосе «Масторава».....	692
4-SHO‘BA. TIL VA TA’LIM	701
<i>Abdirakhimova M.N.</i> Problems of speaking skills among students in English teaching and their solutions.....	702
<i>Akramov B. & Abdurahimova M.</i> Fransuz tilshunosli tijorat terminoleksiyasi strukturaviy-semantik mohiyati.....	708
<i>Akramov B.Q. & Raxmatov M.F.</i> Fransuz tilidagi tijorat terminologiyasining etimologik xususiyatlari.....	711
<i>Alimova M.</i> Contrastive analysis as the systematic study of non-related languages.....	715
<i>Bafojev Sh.</i> Ziyorat turizmi terminlarining qo‘llanilish tarixi va taraqqiyoti.....	720
<i>Bobokalonov O.O., Tilavov D.Y. & Temirov S.T.</i> Défis et stratégies des locutions françaises et leur traduction d’après l’ouvrage de Pierre Guiraud.....	725
<i>Bobokalonov O.O., Bozorova D.Sh. & Jumayeva Sh.S.</i> Didactique de l’enseignement des phytonymes dans différentes cultures.....	733
<i>Bobokalonov R.O.</i> Analyse lexico-sémantique des termes médicaux en français	746
<i>Farkhodova M.Y.</i> Cognitive analysis of the concept indefiniteness in the English and Uzbek languages.....	751
<i>Gofurova S. & Mambetagiya A.</i> Increasing students’ intercultural communication competence through English.....	756
<i>Hojiyeva G.S. & Izzatulloeva Z.K.</i> Xorijiy tillarni o‘rganishda zamonaviy metodlar va interfaol o‘yinlar roli.....	761
<i>Hojiyeva G.S. & Xamdamov T.D.</i> Frazologik birliklar Gi de Mopassan asarlari tarjimasida tadqiqi misolida.....	766
<i>Joo Deok & Bobokalonov O.O.</i> Rôle des langues étrangères en Ouzbékistan, notamment pour le développement du tourisme à Boukhara.....	771
<i>Jo‘rayeva M.M. & Karimova S.B.</i> Xorijiy tillarni o‘rgatishda og‘zaki nutq ko‘nikmalarini rivojlantirishning samarali usullari.....	779
<i>Jo‘rayeva M.M. & Abdullayeva S.I.</i> Fransuz gazeta sarlavhalarida leksik birliklar tarkibi va xususiyatlari.....	785

<i>Jumadullayeva G.F.</i> The role of educational cluster in teaching English.....	790
<i>Khabirova Z.A.</i> Conducting ESP course through gamification.....	797
<i>Mamadjonov V.A.</i> La prise en compte des exigences de compétence européennes générales dans l'enseignement des langues étrangères.....	803
<i>Mbede Ambassa L.B.</i> Les nouvelles tendances méthodologiques dans l'enseignement des langues étrangères.....	808
<i>Messi T.J.</i> Développement des compétences langagières orales des apprenants ouzbeks: entre la compréhension et l'expression orales, cas spécifique de l'AFT.....	826
<i>Nasimova F.S. & Haydarova N.J.</i> Milliy oshxona tushunchasi nazariy jihatdan.....	835
<i>Nematullaeva M.R.</i> Importance of Virtual Reality in English language teaching.....	840
<i>Nuritdinova N. & Qalandarova R.</i> Chet tillarni o'qitishda zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan foydalanish.....	844
<i>Radjabov R.R.</i> Simplification de l'orthographe française.....	848
<i>Radjabov R. & Ismatova G.</i> Fransuz badiiy asarlari o'zbek tili tarjimalarida evfemizmlar ifodalanishi.....	853
<i>Quziyev S.I.</i> Turizm talabalari uchun xorijiy tillarni o'qitishning zamonaviy shakllari.....	858
<i>Tairova M. & Toshtonboeva M.</i> «Portfolio de langues» lors de l'enseignement d'une langue étrangère.....	861
<i>Teshaeva D.</i> Enhancing CALL for EAP (English for Academic Purposes) and ESP Students.....	866
<i>To'yboeva Sh.R.</i> Tarjima strategiyalarini o'rganish muammolari.....	869
<i>Xayatova N.I.</i> Fransuz tilini o'qitishda disleksiya va disgrafiyaning o'rni.....	874
<i>Shokirova M.N.</i> Dynamique des habitudes linguistiques: comprendre la langue et l'écriture comme un art.....	878

RUS VA SLAVYAN ANTROPONIMLARINING MILLIY – MADANIY QIRRALARI

 Tashkent, Uzbekistan

Nishonov Fatxiddin Payziboyevich

*Filologiya fanlari nomzodi, dotsent
Fransuz tili amaliy fanlar kafedrasi
Roman-german filologiyasi fakulteti
O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti*

✉ nishonov_69@mail.ru

Annotatsiya: Mazkur maqolada rus va slavyan ismlarning kelib chiqishi, ishlatilishi va madaniy rivojlanishi haqida bayon etilgan. Milliy ongning o'ziga xosligini aks ettiradigan til tizimining muhim qismi sifatida antroponimning ma'nosi tadqiq qilinadi. Antroponim tilning butunlay o'ziga xos birligi sifatida qaraladi, bu birlikning ma'nosi eponim (ism sohibi)ning belgilari bilan uzviy bog'liqdir.

Аннотация: В данной статье описывается происхождение, употребление и культурное развитие русских и славянских имен. Изучается значение антропонима как важной части языковой системы, отражающей своеобразие национального сознания. Антропоним рассматривается как совершенно уникальная единица языка, значение этой единицы неразрывно связано с признаками эпонима (владельца имени).

Kalit so'zlar: Antroponim, onim, familiya, shaxsiy ism, zadagonlarga oid ismlar, qadimiy rus ismlar, slavyan ismlar, norasmiy ism.

Ключевые слова: антропоним, имя, фамилия, личное имя, дворянские имена, древнерусские имена. Славянские имена, неофициальное имя.

Kirish.

Ruslar tomonidan boshqa xalqlarning nomlarini moslashtirish odatda ma’lum fonetik o‘zgarishlar va ko‘pincha otasining ismining paydo bo‘lishi bilan birga keladi. ism - ismning norasmiy shakli, ma’lum qo‘shimchalar yoki qisqartirishlar yordamida shaxsiy shaxsdan hosil bo‘lgan (Mariya - Masha - Masha - Many - Musya va boshqalar, Aleksandr - Sasha - Sashka - Shura - Sanya - Shurik - Iskandar; Nikolay - Kolya - Kolyusik - Kolyan va boshqalar). Qadimgi Rossiyada kanonik va kanonik bo‘lmagan nomlar ajratilgan. Xristiangacha bo‘lgan davrda, ya’ni deyarli 10-asrning oxirigacha, Sharqiy slavyanlar (zamonaviy ruslar, ukrainlar va belaruslarning ajdodlari) orasida faqat tug‘ilish paytida bolalarga berilgan shaxsiy ismlar ishlatilgan. avval knyazlarga nisbatan (11-asr yilnomalarida), keyin taniqli boyarlarga, zodagonlarga va Pyotr I davrida - taniqli savdogarlarga 19-asrda -ov / -evdagi ota ismi shakllari faqat ruhoniy nutqda, rasmiy hujjatlarda ishlatilgan. Norasmiy vaziyatlarda, kundalik hayotda rus xalqi bir-birlarini ismlari va otasining ismi bilan bizga hozir tanish bo‘lgan shaklda chaqirishdi: ulug‘vorlik -ovich, -evich, -ovna, -evna, -ych, -ich, -inichna cheklanmagan.

Asosiy qism va tahlillar.

Familiyalar odatda to‘g‘ri va umumiy ismlarning qo‘shimchalari yordamida, ko‘pchiligi esa -ov (-ev), -in (Ivan -) qo‘shimchalari bo‘lgan egalik sifatlaridan tuzilgan. *Ivanov*, *Sergey - Sergeev*, *Kuzma - Kuzmin* va h.k.). XIV-XV asrlarda knyazlar va boyarlarning nomlari paydo bo‘ldi. Odatda ular o‘zlarining merosxo‘rlarining nomlari bilan berilgan: *Tverskoy*, *Zvenigorodskiy*, *Vyazemskiy*. ko‘plab zodagonlar shoh xizmatiga chet ellardan kelgan. Kichik bir guruh qadimgi knyazlik oilalarining nomlaridan iborat bo‘lib, ularning knyazliklari nomlaridan kelib chiqqan. Qadimgi rus nomlari ham mashhurlikka erishdi: *Vasilisa*, *Praskovya*, *Pelageya*... Bu eski maktab va kuchga ega ismlar, ular juda tantanali eshitiladi.. Qadimgi rus nomlari ham mashhurlikka erishdi: *Vasilisa*, *Praskovya*, *Pelageya*... Bu eski maktab va kuchga ega ismlar, ular juda tantanali eshitiladi. Eng ajablanarlisi shundaki, ko‘pchilik nomlar umuman ruscha emas. Rus xalqiga ism-so‘zda yangi olib kelgan oqim xristianlik edi. Yangi e’tiqod qabul qilingandan so‘ng, madaniyat turli Vizantiya, yunon va yahudiy nomlari bilan boyidi. Maqolada slavyan tilidagi ayol ismlarini ham ko‘rib chiqamiz. Bular *Assol*, *Wanda*, *Zabava*, *Milan*, *Radmila*, *Tsvetana*, *Yesenia*, *Iskra*, *Veselin*, *Berislav*, *Radosvet*. Yunon-cha mashhur ruscha nomlar: *Vasilisa*, *Zinaida*, *Anfisa*, *Nika*, *Veronika*, *Lidiya*, *Raisa*, *Ilona*, *Kseniya*. *Diana*, *Taisiya*, *Tamara*. Qadimgi Rim nomlari butun dunyoga tarqaldi.

Ularning bir nechtasi Rossiyaga jalb qilingani ajablanarli emas. Masalan: Karina, Valeriya, Marina, Regina, Atirgul, Lily, Antonina, Dina. Ajoyib lotin nomlari, lekin, afsuski, kamdan-kam: Venera, Vitalina, Karolina, Lana, Lolita, Nonna, Stella, Tina, Pol. Ruslar deb taxmin qilinganlar qatorida yahudiy nomlari ham yetarlicha. Bular hammaga ma'lum: Marta, Rimma, Evelina, Mariana. Noyob yahudiy variantlari orasida Ada, Lea, Serafim, Susanna, Edit bor. Ruscha ayol ismlari va ularning ma'nolariga e'tiborimizni qaratsak: Larisa - chayqa, Lesya - jasur, Klaudiya - oqsoq, Lyudmila odamlarga yaxshi munosabatda, Margaret - marvarid, Marina - dengiz, Maya - bahor ma'budasi, Meri - achchiq, Marta - malika, Nelly - yosh, Oksana - mehmondo'st, Olga - avliyo, Polina - folbin, Raisa - itoatkor, Ruslana - sher. Nina - hukmdor. Ba'zi slavyan nomlari tarkibida "yar" asosi mavjud. Bu qadimgi rus quyosh xudosi - Yarilo nomidan kelib chiqqan bo'lib, u qadimgi slavyanlar orasida hayot, quvonch va farovonlikni ifodalagan. Uzoq ajdodlarimiz farzand nomida Xudo ismining zarrasi paydo bo'lishi unga omad, quvonch va baxtli taqdir olib kelishi tayin deb o'ylashadi. Misol uchun, Yaroslav so'nggi 10 yil ichida eng mashhur ismlardir. Xuddi shu narsa Vladislav nomiga ham tegishli. Bu qadimgi slavyan nomi. Rossiyadagi ko'plab nomlar o'z tarkibida "shon-sharaf" ildiziga ega edi, masalan, Svyatoslav, Miroslava. So'zda bu ildizning mavjudligi bolani shon-sharaf va shon-shuhrat bilan ta'minlashi kerak edi. Rossiyada, an'anaga ko'ra, chaqaloq tug'ilganda, unga ism qo'yilmagan. U qandaydir taxallus bilan atalgan: Fool, Hare, Fox, Pyatak, Boy, va hokazo. Vaqt o'tishi bilan, bola o'z xarakterini ko'rsatganida, u unga mos va mos ism deb ataldi. Bolalarni hayvonlar yoki o'simliklarning nomlari bilan chaqirish odatiy hol edi: o't, quyon, bo'ri, qayin, jo'ka. Ba'zi oilalarda bolalarga tartibda nom berildi: Birinchisi, Tretiak, Semak, Devyatko. Ma'lumki, uzoq o'tmishdagi barcha rus nomlari qadimgi butparastlikning xususiyatlari va odamlarning taqdir va tabiat kuchlariga bo'lgan ishonchi bilan o'ralgan. Qadimgi slavyan xudolariga bag'ishlangan ko'plab nomlarga hayot bergan butparastlik edi: Yaromil, Lada, Veleslav, Yaroslav. Albatta, bu nomlarning aksariyati endi unutilib, unutilgan. Masalan, *Vyshan, Istr, Zvenets, Dorozh, Brave* va boshqalar.

Bolalarni hayvonlar yoki o'simliklarning nomlari bilan chaqirish odatiy hol edi: *o't, quyon, bo'ri, qayin, jo'ka*. Ba'zi oilalarda bolalarga tartibda nom berildi: *Birinchisi, Tretiak, Semak, Devyatko*.

Masalan, buyuk Kiev knyazi Vladimir suvga cho'ngandan keyin Vasiliyga aylandi. Ko'pchiligimiz bu nomni birinchi navbatda ruscha deb hisoblaymiz, ammo, u bizga Vizantiyadan kelgan.

Slavyan madaniyatiga chuqur ma’noga ega bo‘lgan nomlar paydo bo‘ldi: Elena (yorqin), Jorj (fermer), Viktor (g‘olib), Tatyana (tashkilotchi), Aleksey (himoyachi), Nikita (g‘olib), Yevgeniy (olijanob).), Sofiya (dono), Endryu (jasur). Masalan, bugungi kunda ham mashhur bo‘lgan slavyan erkak ismlarining ro‘yxati: Borislav, Branislav, Velislav, Vladimir, Vladislav, Vsevolod, Vseslav, Dobromir, Dobromil, Ivan, Igor, Lubomir, Miloslav, Miroslav, Mlad, Mstislav, Oleg, Radoslav, Rostislav, Rus, Svetozar, Svyatoslav, Stanislav, Yaroslav. Asl rus ayol ismlari: Blagoslava, Branislava, Barbara, Velislava, Vera, Vlad, Vladislava, Vlasta, Vyacheslava, Darina, Dobromila, Dobroslava, Zabava, Zarina, Kupava, Lada, Lelya, Love, Zvenislava, Zlata, Lyudmila, Maryava, , Miroslava, Mlada, Mstislava, Nadejda, Rada, Radoslav, Rosava, Rostislav, Svetlana, Snezhana, Stanislav, Yaroslav.

Taklif va natijalar.

Ismlar tarixi, mamlakat tarixi kabi, ancha oldin boshlangan. O‘sha qadimgi davrlarda odamning ismi belgi, uning xususiyati bo‘lib egasi haqida ko‘p narsalarni aytib berishi mumkin, uning mavqeini, jamiyatdagi mavqeini, xarakter xususiyatlarini, tavsiflaydi Ehtimol, ajdodlarimizning ismlari bizning davrimizda taxallus sifatida qabul qilingan. Ular bizning eshitishimizga o‘rganmagan. Masalan, Chernysh, Brave, Jingalak, Bezovta, Go‘zal, Ayoq, Qish, Sevgi, Ahmoq, lekin ayni paytda ular egalari haqida ko‘p narsalarni aytib berishlari mumkin.

Xulosa:

Rus va slavyan ismlarining kelib chiqishi, ishlatilishi va madaniy rivojlanishi tadqiqi natijasida, milliy ongning o‘ziga xosligini aks ettiradigan til tizimining muhim qismi sifatida antroponimning ma’nosi namoyon bo‘ldi. Antroponim tilning butunlay o‘ziga xos birligi sifatida qaralganda, bu birlikning ma’nosi eponim (ism sohibi)ning belgilari bilan uzviy bog‘liq ekanligi tadqiq natijalarida asoslandi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Гудков Д.Б. Теория и практика межкультурной коммуникации – М.Гнозис, 2003. 288с.
2. Красных В.В. Этнопсихоллингвистика и лингвокультурология: курс лекций. – М.: Гнозис, 2002. – 284 с.
3. Нахимова Е.А. Прецедентные имена в массовой коммуникации. – Екатеринбург: УрГПУ, 2007. – 207 с.
4. Сорокин Ю.А., Гудков Д.Б., Красных В.В., Вольская Н.П. Феномен прецедентности и прецедентные феномены // Язык, сознание, коммуникация: сб. статей. – М.: Филология, 1998. – Вып. 4. – С. 5–33.
5. Камолова С.Ж. Использование французских имен и фамилий при формировании навыков образной речи//Лисоний бирликларнинг тилларга хос, тиллараро ва лингводидактик талқини: Илмий мақолалар тўплами. Самарқанд: СамДЧТИ нашри, 1012. – 180-181 б.

Ma'ruzalar tezisi mazmuniga tashkiliy qo'mita javobgar emas.

Terishga berildi: 13.04.2024

Bosishga ruxsat berildi: 14.04.2024

Bichimi: 60x84/2.6

“Times New Roman” garniturası.

Ofset qog'ozı. Ofset bosma usulida bosildi.

Hajmi 47,0 bosma taboq.

Shartli bosma T. 7,8

Adadi 100 nusxa

“Durdona” xususiy korxonasi matbaa bo'limida chop etildi.

